

# Kontrolni mehanizam bez političke podrške

januar 2012

## Sažetak

Ustavna mogućnost predlaganja i sprovođenja parlamentarnih istraga u Crnoj Gori gotovo se ne koristi. Ovaj kontrolni mehanizam nije sproveden u posljednjih deset godina, a od usvajanja važećeg Poslovnika Skupštine, kojim su uređene parlamentarne istrage, samo dva puta je predloženo njihovo otvaranje. U Crnoj Gori postoji nedostatak političke volje parlamentarne većine za pokretanjem parlamentarnih istraga i nepovjerenje opozicije u mogućnost njihovog realizovanja. Osim toga, opozicija ne djeluje jedinstveno u iniciranju ovog mehanizma. Dodatan problem su i normativni nedostaci sadašnjeg uređenja parlamentarnih istraga u Crnoj Gori. Anketni odbor bi se u sprovođenju parlamentarne istrage mogao suočiti s poteškoćama u prikupljanju podataka zbog: neprecizno definisanih istražnih ovlaštenja; nemogućnosti pristupa tajnim podacima; izostanka zakonske obaveze državnih funkcionera, službenika i drugih lica da budu saslušani pred Odborom pod prijetnjom sankcije za neodazivanje i lažno svjedočenje. Za razliku od Crne Gore, gdje su parlamentarne istrage uređene Poslovníkom, u velikom broju zemalja Evropske unije regulisane su zakonom, i to najčešće posebnim Zakonom o parlamentarnim istragama. Utvrđivanje posebnog zakonskog okvira za ovaj kontrolni mehanizam ima za cilj njegovo jačanje, kao i garantovanje apsolutne obaveznosti poštovanja odredbi kojima se uređuje. Usvajanjem takvog zakona u Crnoj Gori regulisale bi se pojedinosti djelokruga i djelovanja anketnog odbora, kao i kaznene odredbe, te omogućilo adekvatno sprovođenje ovog mehanizma u praksi.

## Uvod

Parlamentarni nadzor predstavlja temelj političke kontrole rada vlade u demokratskim državama. U ispunjavanju Ustavom definisane nadzorne uloge u odnosu na aktivnosti Vlade, Skupštini Crne Gore na raspolaganju su različiti kontrolni mehanizmi – poslanička pitanja, konsultativna i kontrolna saslušanja, premijerski sat, interpelacije i parlamentarne istrage.

Sa ciljem da odgovori na preporuke Evropske komisije,<sup>1</sup> Skupština je tokom 2011. godine pokrenula niz aktivnosti za jačanje kontrolne funkcije. Najznačajnije promjene u tom pravcu trebalo je da budu izmjene Poslovnika Skupštine kojima bi se ojačali kontrolni mehanizmi. Međutim, i poslije šestomjesečnog rad Radne grupe za izmjene i dopune Poslovnika nije došlo do konkretnih promjena. Predmet njenog rada nijesu bili prijedlozi/preporuke za unapređenje parlamentarnih istraga, iako je ovaj mehanizam neophodno pravno ojačati kako bi se pratila dobra praksa zemalja Evropske unije i omogućila njihova adekvatna primjena u praksi. Naime, u većini zemalja EU i onih u okruženju, parlamentarne istrage predstavljaju efikasan način da se sprovede detaljna istraga određene aktivnosti izvršne vlasti, kao i mogućnost da se vlada pozove na odgovornost i da dođe do političkih posljedica njenog lošeg djelovanja. U Crnoj Gori ovo nije slučaj jer crnogorski poslanici rijetko primjenjuju ovaj mehanizam.

Cilj ove analize je da ukaže na razloge zbog kojih se parlamentarne istrage ne sprovode u Crnoj Gori. Takođe, predstavljajući ustavnog i poslovnickog uređenja parlamentarnih istraga želi se ukazati na ograničenja do kojih bi moglo doći u njihovom sprovođenju. Ističući pravne nedostatke trenutnog

<sup>1</sup> Evropska komisija je u Mišljenju o zahtjevu Crne Gore za članstvo u EU prepoznala sedam ključnih prioriteta koji zahtijevaju visok stepen usaglašenosti s pravnim propisima i praksom EU. Prvi od njih, uz unapređenje izbornog zakonodavstva, podrazumijevao je jačanje kontrolne i zakonodavne funkcije parlamenta. Upor: Mišljenje Evropske komisije o članstvu Crne Gore u EU, SEC (2010) 1334, radni prevod, Brisel, 9. novembar 2010. godine, str. 11

regulisanja ovog kontrolnog mehanizma u Crnoj Gori, specifična namjena ove analize je da pruži prikaz mogućih rješenja za unapređenje parlamentarnih istraga, prvenstveno u normativno-pravnom smislu.

## Pravni okvir za uređenje parlamentarnih istraga u Crnoj Gori

Parlamentarna istraga je kontrolni mehanizam propisan Ustavom Crne Gore<sup>2</sup> kojim se precizira da „Skupština može, na prijedlog najmanje 27 poslanika, obrazovati anketni odbor radi prikupljanja informacija i činjenica o događajima koji se odnose na rad državnih organa.“

Poslovníkom Skupštine Crne Gore<sup>3</sup> uređuje se postupak primjene ovog kontrolnog mehanizma. Parlamentarna istraga se može otvoriti radi razmatranja pitanja od javnog značaja, sagledavanja stanja u određenoj oblasti ili, pak, prikupljanja činjenica o radu nadležnih organa, a koje bi mogle biti osnova za odlučivanje Skupštine o političkoj odgovornosti nosilaca javnih funkcija ili preduzimanja drugih mjera iz svoje nadležnosti.<sup>4</sup>

U cilju sprovođenja parlamentarne istrage obrazuje se anketni odbor na čijem čelu se nalazi predstavnik opozicije. Anketni odbor raspolaže pravom da traži od državnih organa, pojedinaca i određenih organizacija podatke i obavještenja, a nakon okončanja parlamentarne istrage podnosi izvještaj Skupštini. Izvještaj može sadržati i prijedlog odgovarajućih mjera ili akata iz nadležnosti Skupštine.

Kako bi se izbjeglo kršenje Ustavnog načela podjele vlasti, Poslovníkom je predviđeno da, ukoliko se u vezi s pitanjem koje je predmet prijedloga odluke za otvaranje parlamentarne istrage već vodi postupak pred sudom, onda se ono neće uvrstiti na dnevni red Skupštine do pravosnažnog okončanja sudskog postupka.<sup>5</sup>

<sup>2</sup> Član 109, Ustav Crne Gore, „Sl. list Crne Gore“, br. 01/07 od 25.10.2007. – Prvi put se kontrolni mehanizam parlamentarne istrage garantuje ustavnom odredbom – Ustavom Crne Gore usvojenim 2007. godine.

<sup>3</sup> Član 78-82, Poslovník Skupštine Crne Gore, „Sl. list RCG“, br. 51/06 od 4.8.2006, 66/06 od 3.11.2006, „Sl. list Crne Gore“, br. 88/09 od 31.12.2009, 80/10 od 31.12.2010, 39/11 od 4.8.2011.

<sup>4</sup> Prijedlog se podnosi u pismenoj formi i sadrži naziv, temu, svrhu, cilj, zadatak, sastav anketnog odbora i rok za izvršenja zadatka.

<sup>5</sup> Član 80, Poslovník Skupštine Crne Gore

Kada se prijedlog uvrsti u dnevni red skupštinskog zasijedanja, za donošenje odluke o otvaranju parlamentarne istrage potrebna je podrška 41 poslanika.

Usvajanjem Zakona o parlamentarnom nadzoru u oblasti bezbjednosti i odbrane, decembra 2010. godine, parlamentarna istraga je predviđena kao jedan od kontrolnih mehanizama u vršenju parlamentarnog nadzora u ovoj oblasti.<sup>6</sup> Zakon upućuje na Poslovník Skupštine, koji uređuje sami postupak parlamentarne istrage.

## Parlamentarne istrage u uporednoj praksi

Parlamentarne istrage su “pogodne” za ispitivanja problema koji imaju snažnu političku dimenziju, jer su posljedice koje “proizvodi” ovaj kontrolni mehanizam prvenstveno političke.<sup>7</sup>

Važan cilj sprovođenja parlamentarnih istraga je, dakle, utvrđivanje političke odgovornosti državnih organa, ali i tendencija ka pružanju sistemskog odgovora na društveni problem koji je bio povod za otvaranje istrage. Takvi ciljevi parlamentarne istrage postižu se tako što se anketnim odborima/istražnim komisijama koji ih realizuju daju posebna, odnosno, veća ovlašćenja od onih koja imaju „stalni“ odbori u parlamentu. Tako npr. u Italiji i Portugaliji komisija za istragu raspolaže s istim ovlašćenjima i ograničenjima kao i pravosudni organi tokom sprovođenja istražnih radnji.<sup>8</sup> Ova veća ovlašćenja su zapravo istražnog karaktera i odnose se na prikupljanje

<sup>6</sup> Član 10, stav 1, tačka 1-3 Zakona o parlamentarnom nadzoru u oblasti bezbjednosti i odbrane, „Sl. list Crne Gore“, br.80/10 od 31.12.2010. godine

<sup>7</sup> Opšti primjeri predmeta parlamentarnih istraga podrazumijevaju: analize društvenih problema sa ciljem da se pripremi prijedlog za njihovo rješavanje; procjenu fiskalne odgovornosti grana vlasti u slučajevima otkrivanja malverzacija, korupcije, pronevjera, sukoba interesa i sl.; analizu zakonskog okvira sa ciljem da se iniciraju neophodne izmjene, kao i implementacije zakona i ostalih propisa i dr. – (Pregled predmeta parlamentarnih istraga sačinjen je na osnovu komparativnih iskustava evropskih zemalja.)

Konkretni primjeri parlamentarnih istraga u okviru belgijskog Predstavničkog doma koji sprovodi parlamentarne istrage od 1880. godine, kada je usvojen Zakon o parlamentarnim istragama (3. maj 1880. godine) uključuju analizu metoda za suprotstavljanje organizovanom kriminalu i terorizmu (1988), vojne nabavke (1993), smjernice za prilagođavanje u organizaciji i radu policije i pravosudnog sistema (1995), itd.

<sup>8</sup> Član 82, stav 2 Ustava Italije; član 178 (181), stav 5 Ustava Republike Portugalije

podataka, ispitivanje svjedoka, podnošenje zahtjeva za dostavljanjem dokumentacije koja je značajna za istragu.<sup>9</sup> Propisi kojima se uređuje vođenje krivičnog postupka mogu se primjenjivati prilikom prikupljanja ovog materijala, kao što je to slučaj u Njemačkoj,<sup>10</sup> dok u Danskoj ministar pravde može da imenuje specijalnog istraživača koji učestvuje u pribavljanju dokaza tokom istrage.<sup>11</sup>

Značajan broj evropskih zemalja ima poseban zakon o parlamentarnim istragama.<sup>12</sup> U zemljama koje nemaju Zakon o parlamentarnim istragama, ovaj kontrolni mehanizam je regulisan drugim zakonima, kako bi se osiguralo poštovanje zahtjeva komisije za istragu/anketnog odbora. U Austriji su, na primjer, parlamentarne istrage uređene Saveznim zakonom o Poslovniku Nacionalnog savjeta (1975).

## Razlozi za izostanak parlamentarnih istraga u Crnoj Gori

Parlamentarne istrage su, dakle, u mnogim zemljama najsnažniji mehanizam parlamentarnog nadzora, ali ne i u Crnoj Gori. Skupština nema tradiciju sprovođenja parlamentarnih istraga. "Posljednja" istraga sprovedena je 2002. godine kada je ispitivana tačnost navoda zagrebačkog *Nacionala* o duvanskoj aferi.

Protiv istrage je glasalo 57 poslanika - a za 23. Pet poslanika koji su predložili istragu nijesu glasali za njeno sprovođenje.

S jedne strane, vladajuća većina nije posezala za parlamentarnim istragama, niti je pružila podršku opozicionom prijedlogu za njeno otvaranje. Opozicija je, sa druge strane, iako u ovom 24. sazivu<sup>13</sup> ima 29 poslanika, što je dovoljno za pokretanje parlamentarne istrage, bila pasivna u iniciranju ovog mehanizma. Od usvajanja

9 Ili čak svih istražnih ovlašćenja koja su na raspolaganju istražnim sudijama prema ZKP-u – u primjeru Belgije, član 4 Zakona o parlamentarnim istragama Belgije.

10 Član 44, stav 2 Ustava (Osnovni zakon Savezne Republike Njemačke).

11 Zakon br 357 od 6. februara 1999. godine o komisijama za istragu.

12 Npr. Belgija, Danska, Holandija, Luksemburg, Italija, Portugal, Litvanija, Slovenija, Hrvatska, Poljska, Rusija, itd.

13 2009-2013. godine

važjećeg Poslovnika Skupštine avgusta 2006. godine do 1. januara 2012. godine opozicija je imala samo jedan zvaničan prijedlog za otvaranje parlamentarne istrage.<sup>14</sup> Naime, Prijedlog odluke o otvaranju parlamentarne istrage 3. marta 2010. godine podnijelo je 28 poslanika opozicije u cilju razmatranja stanja u elektro-energetskom sektoru u Crnoj Gori, s posebnim osvrtom u dijelu tarifa i cijena električne energije, na osnovu kojih bi se „donijele i sprovele adekvatne zakonske i proceduralne odluke i aktivnosti“.<sup>15</sup>

Razmatrajući prijedlog, nadležni Odbor za ekonomiju, finansije i budžet ocijenio je, između ostalog, da su „pitanja koja su obuhvaćena Prijedlogom odluke u određenoj mjeri razmotrena kroz konsultativno saslušanje, održano 4. marta 2010. godine, kao i da će se neka pitanja razmotriti prilikom rasprave Prijedloga zakona o energetici koji je u skupštinskoj proceduri.“<sup>16</sup>

O razlozima za nesprovođenje parlamentarnih istraga poslanici parlamentarne većine i opozicije imaju različite stavove. Poslanik opozicione Socijalističke narodne partije (SNP) Aleksandar Damjanović smatra da je ključni problem nepostojanje političke volje vladajuće većine da parlament vrši adekvatnu kontrolu izvršne vlasti te da se u skladu s tom potrebom izmijene odredbe Poslovnika koje se odnose na parlamentarne istrage.<sup>17</sup> Nasuprot ovom stavu je mišljenje poslanika vladajuće Demokratske partije socijalista (DPS) Obrada Stanišića da parlamentarne istrage nijesu sprovedene "jer ih niko nije tražio."<sup>18</sup>

Odsustvo prijedloga o pokretanju parlamentarnih istraga može se povezati s nepostojanjem političke volje vladajuće većine da koristi ovaj mehanizam kao efikasan instrument nadzora u odnosu na aktivnosti

14 Rješenje po zahtjevu Instituta alternativa: Skupština Crne Gore, broj 00-41/II-159/3, Podgorica, 20.12.2011. godine. U 2012. godini je pokrenut još jedan prijedlog, drugi od usvajanja važjećeg Poslovnika Skupštine, za otvaranje parlamentarne istrage. Dvadeset devet poslanika pokrenulo je 20. januara 2012. godine prijedlog za obrazovanje anketnog odbora za prikupljanje informacija i činjenica o korupciji u privatizaciji Telekomu Crne Gore.

15 Skupština Crne Gore, 2.3.2010. Su-Sk Br.01-114, EPA: 240-XXIV

16 Skupština Crne Gore, Odbor za ekonomiju, finansije i budžet, Su-Sk Br. 06-114/Podgorica, 18. mart 2010. godine.

17 Upor: <http://in4s.net/index.php/magazin/bronika/15283-parlamentarna-istraga-nije-lov-na-vjetice>, 6. 2. 2012. godine.

18 Izjava na okruglom stolu Instituta alternativa "Procjena pravnog okvira i prakse u primjeni nekih kontrolnih mehanizama Skupštine Crne Gore" – januara 2010. godine.

Vlade. Parlamentarna istraga najčešće „ispituje“ određeno nezakonito i „loše“ postupanje Vlade, pa pozicioni poslanici samim tim ne žele da njihove partijske kolege budu izložene takvom procesu, niti da ih pozovu na političku odgovornost. Međutim, ovakvim (ne) postupanjem, poslanici vladajuće koalicije ne doprinose jačanju ukupne uloge Skupštine, ni njene kontrolne funkcije. Slika koja se na taj način prikazuje javnosti ne može biti osnov za jačanje povjerenja građana u parlament.

Opozicioni predstavnici, takođe, ne pribjegavaju ovom mehanizmu jer, najčešće, ne pokazuju jedinstvo u njegovom iniciranju. Međutim, neophodno je dodati i da odredba Ustava po kojoj jedna trećina (27)

U Hrvatskoj „osnivanje istražnog povjerenstva može predložiti radno tijelo doma Sabora ili najmanje jedna desetina od ukupnog broja zastupnika doma Sabora”.<sup>19</sup>

od ukupnog broja poslanika mora podržati pokretanje prijedloga za otvaranje parlamentarne istrage spada u grupu oštrih kriterijuma za njeno iniciranje. Ovaj uslov nije saglasan sa dobrim primjerima iz međunarodne prakse gdje se broj potrebnih poslanika za pokretanje prijedloga najčešće kreće od jednog poslanika do jedne petine ukupnog broja poslanika.<sup>20</sup>

Iako se pasivnost opozicije u pokretanju parlamentarnih istraga, a u skladu sa dosadašnjom „praksom“, može dijelom „opravdati“ nepovjerenjem u mogućnost njihove realizacije, poslanici opozicionih parlamentarnih stranaka trebalo bi da se zajedničkim inicijativama kontinuirano zalažu za dostupnost informacija o radu Vlade. Takođe, potrebno je pažljivo

19 Član 5 Zakona o istražnim povjerenstvima Republike Hrvatske

20 U komparativnoj studiji koja je obuhvatila analizu 88 nacionalnih parlamenata navodi se da u većini od ukupnog broja analiziranih parlamenata jedan poslanik može pokrenuti inicijativu, a da većina u domu parlamenta može donijeti odluku o pokretanju istrage. U sedam od ukupnog broja zemalja – broj potrebnih potpisa kreće se od jedne osmine do jedne petine, a javljaju se i primjeri u kojima poslanički klub može pokrenuti istragu, kao i stalno radno tijelo parlamenta. Upor: Yamamoto Hironary, *Tools for parliamentary oversight – A comparative study of 88 national parliament, Inter-parliamentary Union, 2007, p. 41*

pristupiti izboru pitanja to jest problema koji bi bili „pogodan“ predmet parlamentarne istrage, kako bi se na taj način argumentovano objasnio stvaran doprinos koji se može postići njenom primjenom u odnosu na druge kontrolne mehanizme.

Najzad, trenutno u uređenju parlamentarnih istraga u Crnoj Gori ima brojnih nedostataka koji bi otežali njihovo sprovođenje, odnosno rad anketnog odbora. Naime, istražna ovlašćenja anketnog odbora, koja se tiču postupka prikupljanja podataka, ispitivanja svjedoka, podnošenja zahtjeva za dostavljanjem dokumentacije značajne za istragu – nijesu detaljno propisana Poslovníkom i mogu otežavati prikupljanje informacija o predmetnom pitanju.

Poslovníkom Skupštine nije moguće propisati obavezu državnih funkcionera i službenika, a ni građana, da budu saslušani pred odborom, i nije ih moguće sankcionisati u slučaju da odbiju da se odazovu. Podjednako je važna obaveznost dostavljanja istinitih informacija i istinitog svjedočenja po zahtjevu anketnog odbora. Takva obaveznost može biti propisana samo zakonom – koji bi obuhvatio i kaznene odredbe ili koji bi upućivao na kaznene odredbe Krivičnog zakonika. Tako npr. hrvatski Zakon o istražnim povjerenstvima propisuje novčanu kaznu, kao i kaznu zatvora od 6 mjeseci do 5 godina za osobu koja ne dostavi potrebnu dokumentaciju koju je istražna komisija zatražila ili koja je odbila da se odazove pozivu za svjedočenje pred ovom komisijom.<sup>21</sup>

U skladu s Poslovníkom, anketni odbor koji bi u crnogorskoj skupštini bio obrazovan da bi ispitao neko pitanje/problem, ne bi imao pristup podacima s oznakom tajnosti, pa bi usljed nedostupnosti tajnih podataka naišao na prepreku za rješavanje predmeta parlamentarne istrage. Osim članova Odbora za odbranu i bezbjednost, ostali poslanici nemaju pristup tajnim podacima.<sup>22</sup>

21 Članovi 25 i 26 Zakona o istražnim povjerenstvima, Klasa: 700-01/94-01/04, Zagreb, 15. mart 1996. godine

22 Pristup tajnim podacima bez dozvole članovi Odbora za bezbjednost i odbranu imaju na osnovu člana 26, stav 7, Zakona o tajnosti podataka, „Sl. list Crne Gore“, br. 14/08 od 29.2.2008, 76/09 od 18.11.2009, 41/10 od 23.7.2010. godine

## Zaključci i preporuke

Za učestalije sprovođenje parlamentarne istrage potrebna je promjena odnosa parlamentarne većine, ali i intenzivniji i jedinstveniji zahtjevi opozicije i javnosti. Parlamentarna većina treba da shvati kako je parlamentarna istraga, poput drugih mehanizama nadzora vlade, dobra prilika za samu vladu da reafirmiše i argumentuje svoju politiku pred poslanicima i javnošću. Odbijanjem zahtjeva opozicije za korišćenjem nadzornih mehanizama parlamentarna većina doprinosi utisku da želi sakriti činjenice koje joj ne idu u prilog. S druge strane, parlamentarna opozicija treba, prije nego posegne za parlamentarnom istragom, u punoj mjeri da iskoristi „mekša“ poslanička prava.

Moguće da bi neka vrsta političkog dogovora kojim bi opoziciji bilo dopušteno otvaranje parlamentarne istrage najmanje jednom tokom godine ili tokom jednog zasijedanja – konačno omogućilo da i ovaj mehanizam parlamentarnog nadzora postane stvarnost.

Prilikom sprovođenja parlamentarne istrage izvjesno je da će se naići na brojne prepreke i ograničenja u pravnom okviru. Parlamentarne istrage je potrebno zakonski urediti, i to posebnim Zakonom o parlamentarnim istragama, koji bi regulisao djelokrug anketnog odbora, njegovo obrazovanje, organizaciju i funkcionisanje, budžet, način sprovođenja istrage, način izvještavanja Skupštine. Definisanjem ovlašćenja za istragu po uzoru na krivični postupak anketni odbor bi dobio pouzdanije metode da dođe do potrebnih informacija.

Zakon treba da obuhvati i kaznene odredbe koje će se odnositi na nedostavljanje informacija, neodazivanje na poziv za svjedočenje odnosno neistinito svjedočenje.

Odobranjem posebnog budžeta anketnom odboru neophodno je obezbijediti samostalnost i nezavisnost u radu.

Izmjenama i dopunama Zakona o tajnosti podataka treba predvidjeti dostupnost tajnih podataka anketnom odboru Skupštine koji sprovodi parlamentarnu istragu.

Izmjenama i dopunama Ustava treba smanjiti potreban broj poslanika za podnošenje prijedloga za otvaranje parlamentarne istrage. Cilj je da se omogući veći broj inicijativa i češće javno izjašnjavanje o inicijativima od opšteg značaja, što predstavlja dobru uporednu praksu.

## Literatura:

1. Hon John Hatzistergos MLC, *Permanent Commissions of Inquiry and the Parliamentary Interface*, ASPG Parliament 2000 – Towards a Modern Committee System
2. *Investigating Parliamentary Standards a Comparison*, 26 January 2010, Research and Library Services, Northern Ireland Assembly, Research Paper 08/10
3. *Parliamentary Commissions of Inquiry*, Ninth Report of Session 2007–08, House of Commons, Public Administration Select Committee, 15 May 2008
4. *Procjena pravnog okvira i prakse u primjeni nekih kontrolnih mehanizama i prakse Skupštine Crne Gore – konsultativno saslušanje, kontrolno saslušanje i parlamentarna istraga*, Institut alternativa, Podgorica 2010.
5. Yamamoto Hironori, *Tools for parliamentary oversight – A comparative study of 88 national parliament*, Inter-parliamentary Union, 2007.

## Dokumenti:

1. Basic Law for the Federal Republic of Germany, Dostupno na: <http://www.iuscomp.org/gla/statutes/GG.htm>
2. Constitution of the Italian Republic, Dostupno na: [http://www.senato.it/documenti/repository/istituzione/costituzione\\_inglese.pdf](http://www.senato.it/documenti/repository/istituzione/costituzione_inglese.pdf)
3. Constitution of the Portuguese Republic, Seventh Revision, 2005, Dostupno na: [http://app.parlamento.pt/site\\_antigo/ingles/cons\\_leg/Constitution\\_VII\\_revisao\\_definitive.pdf](http://app.parlamento.pt/site_antigo/ingles/cons_leg/Constitution_VII_revisao_definitive.pdf)
4. Legal Regime governing Parliamentary Inquiries, Portugal, Law no. 5/93 of 1 March 1993, as amended by Law no. 126/97 of 10 December 1997 and by Law no. 15/2007 of 3 April 2007
5. Mišljenje Evropske komisije o zahtjevu Crne Gore za članstvo u EU, SEC (2010) 1334, radni prevod, Brisel, 9. novembar 2010. godine
6. Poslovnik Skupštine Crne Gore, "Sl. list RCG", br. 51/06 od 4.8.2006, 66/06 od 03.11.2006, "Sl. list Crne Gore", br. 88/09 od 31.12.2009, 80/10 od 31.12.2010, 39/11 od 4.8.2011. godine
7. Rules of Procedure of the European Parliament, 7th parliamentary term, January 2012, Detailed provisions governing the exercise of the European Parliament's right of inquiry
8. Zakon o parlamentarnom nadzoru u oblasti bezbjednosti i odbrane, "Sl. list Crne Gore", br. 80/10 od 31.12.2010. godine
9. Ustav Crne Gore, "Sl. list Crne Gore", br. 01/07 od 25. 10. 2007.
10. Zakon br 357 od 6. februara 1999. godine o komisijama za istragu Kraljevine Danske
11. Zakon o istražnim povjerenstvima, Klasa: 700-01/94-01/04, Zagreb, 15. marta 1996. godine, Zastupnički dom Sabora Republike Hrvatske (Narodne novine 24/96)
12. Zakon o tajnosti podataka, "Sl. list Crne Gore", br. 14/08 od 29.2.2008, 76/09 od 18.11.2009, 41/10 od 23.7.2010. godine
13. Zapisnik sa pete sjednice prvog redovnog zasjedanja Skupštine Crne Gore u 2010. godini

## 0 Institutu alternativa

*Institut alternativa* je nevladino udruženje osnovano septembra 2007. godine od grupe građana s iskustvom u civilnom društvu, javnoj administraciji i biznis sektoru.

*Misija Instituta alternativa* je snaženje demokratskih procesa u Crnoj Gori kroz identifikovanje i analizu opcija javne politike.

*Strateški ciljevi Instituta alternativa* su: da podigne kvalitet razvoja javnih politika, da doprinese razvoju demokratije i vladavine prava i da doprinese zaštiti ljudskih prava u Crnoj Gori.

*Vrijednosti* koje slijedimo u svom radu su posvećenost misiji, nezavisnost, stalno učenje, umrežavanje i saradnja i timski rad.

*Upravni odbor Instituta alternativa* je sastavljen od pet članova, i to: Daliborka Uljarević, Vjera Šćepanović, Maja Vujašković, Stevo Muk i Aleksandar Saša Zeković. Predsjednik Upravnog odbora je Stevo Muk.

*Institut alternativa* djeluje kao *think tank*, odnosno istraživački centar, i u svom radu se bavi oblastima dobrog upravljanja, transparentnosti i odgovornosti. Teme kojima se Institut bavi u svom istraživačkom radu i u kojima ostvaruje uticaj kroz zastupanje sopstvenih preporuka su: parlamentarni nadzor sektora bezbjednosti o odbrane, kontrolna funkcija Skupštine i njena uloga u procesu evropskih integracija, reforma državne uprave, javne nabavke, javno-privatna partnerstva, državna revizija i kontrola budžeta na lokalnom nivou.

U dosadašnjem radu, objavljene su sljedeće publikacije / istraživački izvještaji:

- Crna Gora pod budnom pažnjom Đukanovića i EU
- Analiza efekata propisa (RIA) u Crnoj Gori – Ka „dobrom zakonodavstvu“
- Kontrola budžeta lokalnih samouprava
- Državna revizija u Crnoj Gori - prijedlozi za jačanje uticaja
- Izvještaj o demokratskom nadzoru službi bezbjednosti
- Think Tank - Uloga nezavisnih istraživačkih centara u razvoju javnih politika

- Javno-privatna partnerstva u Crnoj Gori - Odgovornost, transparentnost i efikasnost
- Javne nabavke u Crnoj Gori - Transparentnost i odgovornost
- Procjena pravnog okvira i prakse u primjeni nekih kontrolnih mehanizama Skupštine Crne Gore konsultativno saslušanje, kontrolno saslušanje i parlamentarna istraga
- Parlamentarna kontrola sektora bezbjednosti i odbrane u Crnoj Gori - Kako dalje?
- Slučaj Lipci 2008 - Kako da nam se ne ponovi
- Slučaj Prve Banke - Iskustva za supervizora i ostale nosioce odluka
- Javna uprava u Crnoj Gori: Šeme plata, sistem nagrađivanja i mogućnosti profesionalnog usavršavanja
- Politički kriterijumi za priključenje Evropskoj uniji

*Rad Instituta alternativa* su u dosadašnjem periodu podržali: Evropski fond za Balkan, Fondacija Institut za otvoreno društvo – Predstavništvo Crna Gora (FOSI ROM), Institut za otvoreno društvo - Think Tank Fond, Fondacija Friedrich Ebert, Komisija za raspodjelu sredstava za projekte NVO Skupštine Crne Gore, Canada Fund, Evropski fond za Balkan i Evropska komisija. Institut je ostvario saradnju s Evropskom inicijativom za stabilnost (ESI), sa sjedištem u Berlinu, koja je sprovela program izgradnje kapaciteta za saradnike IA.

*Institut* je ostvario saradnju sa velikim brojem domaćih organizacija, a saradnja je uspostavljena i sa brojnim institucijama i organima uprave, kao što su Državna revizorska institucija, Direkcija za javne nabavke, Skupština Crne Gore (posebno njena radna tijela, Odbor za ekonomiju, finansije i budžet i Odbor za bezbjednost i odbranu), Ministarstvo finansija, Komisija za koncesija, itd.

*Institut alternativa* je član NVO samoregulatornog tijela i pružio je punu informaciju o svom finansijskom poslovanju u skladu sa Kodeksom djelovanja NVO čiji je potpisnik.

## institut alternativa

*Institut alternativa je osnovan od strane grupe građana sa značajnim iskustvom u sektoru civilnog društva i državne uprave, sa ciljem da doprinese razvoju demokratije, vladavine prava i ljudskih prava kroz analizu javnih politika, nadgledanje i izvještavanje o radu javnih institucija u Crnoj Gori. Institut alternativa ima za cilj da pruži značajan doprinos u oblasti analize i monitoringa javne politike i javnih institucija u Crnoj Gori.*

\*\*\*\*

*Više o Institutu alternativa možete saznati na*

[www.institut-alternativa.org](http://www.institut-alternativa.org)